

'ภาคประชาชน'ปลุกชุมชน ปรับแผน'แลนด์มาร์คเจ้าพระยา'

● สักรินทร์ เข็มทอง

ผ่านมาครบรอบ 1 ปี กับการผลักดัน "โครงการพัฒนาริมฝั่งน้ำเจ้าพระยา" หรือ "แลนด์มาร์คเจ้าพระยา" มูลค่าโครงการ 1.4 หมื่นล้านบาท ที่รัฐบาลคาดหวังเพื่อเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการเดินทาง เพราะนับตั้งแต่มีการประชุมคณะกรรมการโครงการพัฒนาริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ครั้งที่ 1/2558 เมื่อวันที่ 27 ก.พ. 2558 จวบจนถึงเวลานี้ ความคืบหน้าของ

7 เดือน คาดว่าจะดำเนินการประมูลจ้างผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการได้ในเดือนต.ค.นี้ และจะสามารถดำเนินโครงการได้แล้วเสร็จในปี 2561

ปลุกชุมชนรับทราบข้อมูล

สำหรับความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัดค้านและแสดงความวิตกต่อการดำเนินโครงการดังกล่าวที่จะมีผลกระทบต่างๆ ตามมานั้น ล่าสุด นายศพล บุญสม ภูมิสถาปนิก ผู้ก่อตั้งกลุ่ม Friends of River (FOR) ได้เข้าพบและยื่นประเด็นที่กังวลและข้อเสนอแนะการศึกษาและออกแบบโครงการพัฒนาริมฝั่งน้ำเจ้าพระยา

ของข้อมูลเพื่อส่งต่อให้รัฐบาลในสิ่งที่ชุมชนต้องการเสนอ หากมีการลงพื้นที่ ซึ่งจะทำให้รู้ตระหนักว่าจะทำอะไรใหม่ของรัฐลงอย่างเดียวได้อย่างสะดวก ผมว่าตอนนี้ชุมชนตื่นตัวมากขึ้น และมีการพูดคุยกันถึงข้อมูล มีการแลกเปลี่ยนกัน เชื่อว่าจะไปสู่ข้อสรุปที่ดีได้"

ตั้งข้อทักท้วงเพื่อความโปร่งใส

นอกจากนี้ นายศพล มอสด้านการติดต่อว่า หากรัฐบาลยังคิดที่จะดำเนินการโครงการต่อไป เชื่อว่าจะเดินทางไปถึงทางตัน เพราะผลรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (อีไอเอ) ซึ่งอาจจะไม่ผ่านการ

พิจารณาได้ ชุมชนก็อาจจะลุกขึ้นมาต่อต้านหรือฟ้องร้องศาลปกครองให้ยุติโครงการก็อาจจะเป็นไปได้

"การตั้งที่ปรึกษาโครงการขึ้นมา โดยมาจากหน่วยงานมหาวิทยาลัย ก็แสดงให้เห็นถึงความพยายามจะหาทางออกจากสถานการณ์ตรงนี้ เพื่อให้มีการศึกษาก่อน ผมมองว่าเป็นข้อดี จะได้นำข้อเท็จจริงมาดูกันเสีย จากการศึกษาของนักวิชาการที่รับเป็นที่ปรึกษาโครงการ สังคมก็จะได้รับข้อมูลที่ครบถ้วน แต่เราก็จะต้องกดดันต่อ เพื่อให้นักวิชาการที่รับงานนี้ ทำงานหน้าที่เป็นกลาง ต้องไม่ทำตามไปสั่ง ยึดหลักวิชาการ

ยื่นข้อทักท้วงที่ปรึกษาโครงการ

เมื่อวันที่ 23 ก.พ.ที่ผ่านมา นายศพล บุญสม ในฐานะผู้ก่อตั้งกลุ่ม FOR ได้เข้าพบเพื่อยื่นประเด็นที่ทักท้วงและข้อเสนอแนะโครงการพัฒนาริมฝั่งน้ำเจ้าพระยา ต่อ นายสุวัชรวิทย์ สุวรรณสวัสดิ์ อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยมีเนื้อหา ดังนี้

1. **ระยะเวลาศึกษาฝั่งแม่บทและออกแบบรายละเอียดโครงการ** ภายใน 7 เดือน น้อยเกินไป 2. **รูปแบบโครงการที่ภาครัฐนำเสนอ** มีภาวะการละเมิดกฎหมายหลายฉบับ อาทิเช่น กฎหมายผังเมือง กฎหมายสิ่งแวดล้อมและสิทธิพลเมือง ซึ่งอาจนำไปสู่การฟ้องร้องตามกฎหมาย 3. **ความโปร่งใสของแนวทางการดำเนินงาน** เนื่องจากระยะเวลาที่กระชั้นชิด ประกอบกับการใช้งบประมาณจำนวนมาก อาจส่งผล

ให้เกิดการเอื้อประโยชน์ และมีความไม่เป็นธรรมในการใช้งบประมาณต่อโครงการนี้

4. **หากมีการก่อสร้างทางเลียบริมน้ำเจ้าพระยาจริง จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในทางน้ำ** ภูมิทัศน์ อุทกศาสตร์ วิธีชีวิต ซึ่งรวมไปถึงการสร้างทัศนียภาพให้กับแม่น้ำเจ้าพระยา อันเป็นมรดกของชาติอย่างไม่มีวันหวนกลับ

และ 5. **ร่างขอบเขตงาน (Term of Reference) ไม่เปิดช่องทางให้มีการปรับแก้** หากศึกษาแล้วพบว่าโครงการไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนและภาพลักษณ์ของประเทศ ร่างขอบเขตงานดังกล่าวมุ่งเน้นการศึกษา เพื่อสนับสนุนการสร้างโครงการเพียงอย่างเดียว ไม่มีการชวนสังคมตั้งคำถามเพื่อตอบโต้การพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำ ผิดเจตนารมณ์การสร้างพื้นที่สาธารณะอย่างยั่งยืน

จากการลงพื้นที่
ได้ข้อสังเกตว่า
อาจไม่จำเป็นต้อง
สร้างทางเลียบริมน้ำ
ทั้ง 14 กิโลเมตร
● ศพล บุญสม

ยื่นหนังสือ นายศพล บุญสม (ขวา) ได้เข้าพบ นายสุวัชรวิทย์ สุวรรณสวัสดิ์ อธิการบดี สจล. ในฐานะผู้ทำการศึกษาฝั่งแม่บทเพื่อยื่นประเด็นที่ทักท้วงและข้อเสนอแนะ การศึกษาและออกแบบโครงการทางเลียบริมน้ำเจ้าพระยา

โครงการเริ่มชัดเจนขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ หลัง พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ประธานกรรมการอำนวยการโครงการดังกล่าว ได้ร่วมประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงความคืบหน้าโครงการ และมีการอนุมัติงบประมาณในการจ้างที่ปรึกษา และประชาสัมพันธ์โครงการ รวมทั้งมีการจ้างโดยวิธีตกลง

โดยได้เชิญตัวแทนจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เข้ามาเป็นที่ปรึกษา ร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น นายภัทรุทธิ์ ทรพรานนท์ รองปลัดกรุงเทพมหานคร ระบุว่า คณะกรรมการอำนวยการโครงการพัฒนาริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ได้มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(พม.) ดำเนินการสำรวจชุมชนริมฝั่งเจ้าพระยาที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการ ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงผลกระทบจากโครงการที่อยู่อาศัยใหม่ให้แก่ชุมชนที่ถูกล้างและได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการ ผลสำรวจเบื้องต้นมีบ้านเรือนลูกค้าจำนวน 256 หลังคาเรือน โดยทางที่ปรึกษาโครงการจะใช้เวลาในการศึกษา สำรวจ ออกแบบ และจัดทำแม่บท เป็นระยะเวลา

ระยะทาง 14 กิโลเมตร(กม.) ต่อ นายสุวัชรวิทย์ สุวรรณสวัสดิ์ อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่ทางสถาบันได้ส่งตัวแทนเข้ามาทำการศึกษาฝั่งแม่บทและออกแบบรายละเอียดในระยะ 7 เดือนต่อจากนี้ เพื่อแสดงจุดยืนของกลุ่ม FOR ที่ไม่ได้คัดค้านพื้นที่สาธารณะและการพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำ แต่คัดค้านโครงการที่ไม่ได้มาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

นายศพล กล่าวว่า การที่ทางกลุ่มออกข้อทักท้วงครั้งนี้ได้ใช้ชุมชนเป็นตัวตั้งประเด็นหลักเลยคือ การฟื้นฟูพื้นที่ริมแม่น้ำ ได้ตั้งใจว่าจะมีความร่วมมือกันอย่างไร กรณีการลงสำรวจชุมชนบ้านปูน ได้สะพานพระราม 8 ซึ่งก็มีการคัดเลือกหาสิ่งที่จะต้องการจะอนุรักษ์หรือฟื้นฟู จากทำในเชิงอนุรักษ์หรือท่องเที่ยว ก็จะมีประเด็นที่แตกต่างกันในแต่ละชุมชน ทำให้ได้ข้อสังเกตว่า อาจจะไม่จำเป็นต้องสร้างทางเลียบริมน้ำยาวตลอดทั้ง 14 กิโลเมตร ซึ่งมีประเด็นหลายข้อที่จะต้องทำความเข้าใจกับชุมชนให้มากยิ่งขึ้น "สิ่งที่เราทำไม่ใช่การดำเนินการในเชิงตั้งรับ มีการเคลื่อนไหวทั้งในระดับกลุ่มคนในเมือง และมีการร่วมมือทำงานกับชุมชน ในแง่

ไม่จำเป็นต้องสร้างทั้งหมดตามแบบ

ด้าน น.ส.สุพิชชา ไตรวิชัย หัวหน้าภาคสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มองว่า การออกแบบในลักษณะร่วมแบบตายตัวตลอด 14 กิโลเมตร เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากมาก ควรที่จะชะลอโครงการ แล้วทำการศึกษาให้มีความชัดเจนก่อน แต่ก็ต้องขมกับแนวคิดของรัฐบาลในการเปิดพื้นที่สาธารณะริมน้ำในไทย เพราะยุคปัจจุบันจะเห็นว่าพื้นที่ริมน้ำส่วนใหญ่เจ้าของจะเป็นเอกชนเสียมาก แต่การจะสร้างสิ่งก่อสร้างสาธารณะจะต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในที่นี้ก็คือชุมชนที่อยู่ริมน้ำเจ้าพระยา "ในความเป็นจริงควรจะใช้พื้นที่ที่เป็นของรัฐในการก่อสร้างจึงจะเหมาะสมกว่า และหากมององค์ประกอบรวม ควรที่จะสร้างเป็นจุดๆ หนึ่ง มีถนนเชื่อมจากชุมชนเข้ามา ไม่จำเป็นต้องสร้างยาวตลอดฝั่ง บ้านเราไม่ใช่แบบในยุโรป แบบในกรุงปารีส ที่มี

ถนนเลียบริมน้ำแนวสายตลอด" ส่วนเรื่องการเร่งดำเนินการครั้งล่าสุดนี้ มองว่า รัฐบาลคงต้องการให้มีเม็ดเงินไปหมุนเศรษฐกิจ หากไม่มีการดำเนินการใหญ่เงินก็จะไม่ลงมาถึงระดับฐานล่าง แต่มองอีกแง่ก็เป็นการลงทุนที่ได้ไม่คุ้มเสียหรือไม่ เพราะต้องแลกกับวิถีริมน้ำที่ร่อยหรอไป และรูปแบบของโครงสร้างไม่ได้มีความอ่อนนุ่มกับบริบทของแม่น้ำ ออกไปทางถนนมากกว่าเป็นทางเดินหรือทางจักรยาน ที่สำคัญควรเปลี่ยนที่อาคารมีการศึกษาวิเคราะห์ที่ลึกซึ้งและเข้าใจบริบทความอ่อนไหวของสังคมมากกว่านี้ นอกจากนั้นสิ่งสำคัญคือการทำความเข้าใจหรือถามความเห็นชาวชุมชนต่างๆ ที่ดูเหมือนจะไม่มีความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นนั้นไม่ใช่แค่ ยกตัวอย่าง คนมา 40 คน แล้วบอกว่านี่คือประชาชาติ ต้องเป็นการพูดคุยร่วมกัน เพื่อดูว่าถ้าเขาเสียตราบนี้ แล้วเขาจะได้อะไรบ้าง

